

BLICHERNOTER indeholder:

Formanden skriver
 Generalforsamling: Årsberetning
 Hvordan og hvorfor en litterær kanon,
 Henrik Ljungberg
 Trækfuglene endnu engang
 Udstillingen på Ordrupgaard
 Foredrag om Blicher?
 Om *Glenten* i Blichers *Trækfuglene*,
 hos Torben Brostrøm og Josefine
 Klougart
 Blichers *lærkedigte* og H.H. Seedorff:
*Forelsket i Aaret - Stævnemøde med
 Februar*
 To gange stundom og fem gange naar
 Opklaring af en gåde. Georg Brandes
Museum Silkeborg Årsskrift 2016
Brudstykker fra Blicheregnen 2015
 Omtale af ny bog: *Præsten i Vejlbys*

**På Blicher-Selskabets hjemmeside
 blicherselskabet.dk findes en salgs-
 liste over selskabets bøger.
Blichers Jylland koster 120 kr.
 Tre styk 250 kr. Bestil på mail eller
 pr. tlf. 46373920**

Bestyrelsen for Blicher-Selskabet

Formand: Operasanger Erik Harbo
 Næstformand: Specialkonsulent Peder
 Porse
 Sekretær og kasserer: James Lerche
 Museumsdirektør Tinna Møbjerg
 Museumsinspektør Karen M. Boe
 Skuespiller Paul Hüttel
 Lektor Henrik Ljungberg
 Lektor Dorrit Færk Møller
 Lektor Thorkild Holm
 Suppleant: Provst Per Vibskov og
 Adjunkt Anders Gjesing
 Antal medl.: ca. 600 (325 husstande)
 Medlemskab: Husstand 150 kr.
 Udland 200 kr. Institutioner: 200 kr.
 Danske Bank reg. 1551 4090780 el.
 Giro-nr 409 0780
 Blicher-Selskabets adresse:
 Havelodden 64, 4000 Roskilde,
 tlf. 46373920 / 23205119
 mail: erik.harbo@mail.dk
 Blichernoter udgives 3 gange årligt,
 redigeret af Erik Harbo
 www.blicherselskabet.dk
 ISSN 1602-2742

Kommende arrangementer

**Tirsdag d. 12. april 2016: Forårsmøde i Kompagnisalen med
 generalforsamling. Foredrag ved Tinna Møbjerg og Poul og
 Ida Bangsgaard, og oplæsning ved Paul Hüttel.**

**31. marts kl. 19 Blicheregnens Museum: Præsentation af *Bli-
 chers Jylland* ved Poul Bangsgaard og Erik Harbo**

1. april kl. 14 Herningsholm: samme arrangement

24.-27. maj 2016: Udflugt i Blichers Jylland. Udsolgt

Søndag 9. oktober 2016: Årsfest i Teatermuseet i Hofteatret

BLICHERNOTER**MEDDELELSER FRA
 BLICHER-SELKABET**

Selskabet blev stiftet 11. oktober 1951

www.blicherselskabet.dk

Marts 2016

Formanden skriver:

Kære medlemmer!

Det er os en stor glæde at kunne sende selskabets nye bog *Blichers Jylland* til vore medlemmer. Der indbydes også til den årlige forårsfest i den fine festsal hos Lærerstandens Brandforsikring.

Hvis man har lyst til at se maleriudstillingen, der findes i de tre etager, skal man ikke tage elevatoren, men tage trapperne op gennem det gamle 1700-tals hus.

Det var Brandforsikringens formand gennem mere end en menneskealder Svend Emil Nielsen, der skabte den store samling af dansk kunst fra 1910 og fremefter.

Der arrangeres omvisninger for medlemmer af brandforsikringen. Blicher-Selskabet fik for år tilbage en fin rundvisning ved Svend Emil Nielsen.

Til forårsmødet i år har vi sammensat et fint program og håber at mange møder op. Der er ingen risiko for at blive valgt til bestyrelsen, da navnene på kandidater skal være indstillet længe før. Se vedtægter.

Vi kunne godt bruge et par suppleanter i bestyrelsen, da vi ved denne generalforsamling skal sige farvel til de to lektorer Henrik Ljungberg og Thorkild Holm.

Henrik har igennem mange år været en vigtig arbejdskraft for bestyrelsen, ikke mindst på det litterære område. Han har

deltaget i næsten alle vore seminarer med foredrag og litteraturgennemgang og skrevet artikler til Blichernoter. Thorkild er en stor kender af kunst, ikke mindst den, der trives på Vestkysten. Det var ham der formidlede kontakten til Jens Mathiesen, som illustrerede *Vestlig Profil*, og han var med til at lave de fine arrangementer sammen med museet i Ringkøbing i anledning af udgivelsen.

Efter generalforsamlingen byder vi som sædvanlig på et glas vin og kransekage og mødet fortsætter med en orientering om Blichermuseet på Herningsholm og Museum Midtjylland af museumsdirektør, medlem af bestyrelsen Tinna Møbjerg. Derefter er der en præsentation af *Blichers Jylland* ved forfatteren Poul Bangsgaard suppleret af hans kone Ida, der har fotograferet til bogen. Vi skal se en del billeder. På dette tidspunkt har alle fået bogen, så foredraget bliver et supplement til det, man ikke kan læse sig til.

Til sidst bliver der et lille oplæsningsprogram, når bl.a. Paul Hüttel vil læse uddrag af de litterære citater fra bogen.

Vi glæder os til at se rigtig mange. Som sædvanlig har vi nogle bøger med til at forære væk. Hvis man ønsker den store bibliografi, bedes man sende en mail eller ringe.

Tak til de mange, der har givet en ekstra gave oven i kontingentet. Vi opfatter det som tilfredshed med selskabets arbejde, og det glæder os meget.

Generalforsamling:

Referat af årets gang. Også dette år har været et godt år for selskabet. Vi holder nogenlunde medlemstallet omkring 325 husstande, dvs. ca. dobbelt så mange medlemmer.

I februar døde navneforsker Gordon Albøge i en alder af 90 år. Albøge var ansat på Københavns Universitet som navneforsker og underviser. Han var medlem af bestyrelsen fra 1963-2004 i 2 perioder. Han bidrog med foredrag og udgivelser, og han skrev bogen *Blicher og Samfundet* i 2003. I bogen påpegede han Blichers store betydning som samfundsreformator og nytænkner, en side af Blicher, der ofte glemmes i dag. Han var et stort naturmenneske. Han blev begravet i Søllerød kirke den 11. februar.

På Herningsholm afholdt man 1. april et arrangement i forbindelse med åbningen af Herningsholm. Museum Midtjylland tilbyder et væld af arrangementer i løbet af sommeren. Det var her man genoptog, at Herningsholm skulle holde åbent enkelte dage, så de store samlinger kunne ses af interesserede. Samtidig præsenterede man årets boggave fra Blicher-Selskabet *Trækfuglene* i nytryk. Selskabet holdt sit forårsmøde 15. april 2015 i Kompagnisalen København. Erik Harbo præsenterede den nye video *Vestlig Profil af den Cimbriske Halvø*, og Paul Hüttel læste af novellen *Marie*.

I marts/april var der en fugleudstilling på Johannes Larsen museet i Kerteminde i forbindelse med nyudgivelsen af *Trækfuglene*. I april åbnede Blichers mindestue, Malvinas Hus, Spentrup.

Det planlagte besøg søndag 17. maj

2015 på Karen Blixen Museet med omvisning måtte aflyses pga. for lille tilslutning. Store bogdag på Hald Hovedgård foregik den 30. maj. Blicher-Selskabet var til stede også med foredrag. Se www.haldhovedgaard.dk for andre arrangementer.

Der var Klassikerdag på Københavns Hovedbibliotek 22. 9. Her fejredes Sophus Claussen m. foredrag m.m.

Blicher-Selskabets årsfest i Teatermuseet i Hofteatret afholdtes søndag 11. oktober på Blichers 233 års fødselsdag. Det blev en god fest med mange deltagere. Programmet omfattede en indledning ved professor Johs. Nørregaard Frandsen. Derefter talte de fire foreningsformænd om 'deres' digter: Erik Harbo, Niels Kofoed, Kirsten Dreyer og Claus Tilling. Operasangerne Trine Vestergaard, Uffe Henriksen og Erik Harbo sang tekster af de fire digtere akkompagneret af pianisterne Henrik Metz og Bente Harbo. Næstformand i Blicherselskabet Peder Porse, skuespiller Paul Hüttel og Erik Harbo læste udvalgte passager af bl.a. Heiberg og Blicher. Blicher-Selskabet deltog ikke i Golden Days programmer.

I Purhus Lokalarkivs årshæfte

finder man en artikel *Et Besøg på Selsø*, hvor enken efter en af Fussingøs ejere geheimerådinde Agathe Johanne von Plessen (1745-1829) opholdt sig. En beskrivelse der er god at få forstand af og som viser, hvordan f.eks. Blicher måtte gebærde sig på de godser, hvor han kom, bl.a. Fussingø. Artiklen er skrevet af vores medlem Jytte Nielsen, formand for Purhus lokalarkiv.

www.purhuslokalarkiv.dk

Dagligt liv i Blicher-Selskabet

Blicher-Selskabet har to sider: Den, man ser, og den usynlige, men nødvendige bagside. Den synlige er årsfesten, forårsfesten med generalforsamling, Blichernoter, den årlige bogudgivelse, seminarer og ture. Den usynlige foregår i bestyrelsen, og især hos formanden og kassereren. Den sidste holder styr på alt det regnskabsmæssige, ind- og udbetalinger og kontakt til bank og revisor. Formanden har indrettet et "sekretariat" i et tidligere børneværelse. Her står – foruden formandens egen computer – selskabets kopimaskine og forskelligt kontorudstyr, papir, frimærker og alle selskabets udgivelser, medlemslisten og bogsalgsliste, der løbende bliver revideret af formand og kasserer i fællesskab. For nylig mødtes formand og kasserer plus koner for at gennemgå årets kontingentindbetalinger. Som altid er der en del, der enten har glemt at betale eller som ikke vil være medlemmer længere. Der er også altid nogle sørgelige dødsfald. Vi håber at have fundet alle indbetalinger, men da ingen af os er professionelle regnskabsfolk, kan der være nogle smuttere imellem.

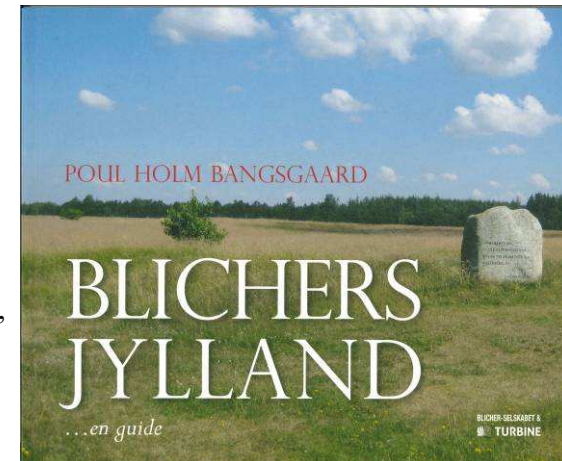
Så formulerer og sender vi en høflig erindringskrivelse, som for det meste bliver pænt modtaget, også i de tilfælde, hvor vi har taget fejl.

Hver gang der kommer en indmeldelse eller en udmeldelse, bliver det indført i medlemslisten og nye medlemmer modtager bl.a. en velkomstgave.

Bogbestillinger bliver også ekspederet fra børneværelset, og i årenes løb har PostDanmark ikke gjort det lettere at sende breve og pakker. Vores to nærmeste

postkasser er nedlagt, posthuset er lukket, så man er henvist til en postbutik med begrænset åbningstid i et supermarked. At portoen også bliver ved med at stige kender vist alle.

Når deadline for *Blichernoter* nærmer sig, sidder formanden ved computeren og kopimaskinen og håber på mange gode bidrag fra medlemmer og andre, så resultatet kan blive et læseværdigt og indbydende lille skrift, der opfylder formålsparagraffen om at oplyse om Blicher. Det praktiske med heftning og pakning til forsendelse foregår tre gange om året, også hos formanden, hvor en pakkegruppe på 5-6 medlemmer i løbet af en formiddag får gjort ca. 325 breve/pakker klar til forsendelse.

Denne lille beretning kan forhåbentlig give et indtryk af, hvordan et litterært selskab arbejder, et selskab, der drives af frivillige som har det til fælles, at de mener, at Blicher fortjener al den støtte og opmærksomhed, han kan få. Ikke bare for Blichers egen skyld, men lige så meget for hans læsers. **Bente Harbo**

være en virkelig beretning... ”

Det er vist nok mange år siden, at nogen har givet Blicher gode råd om, hvordan han skulle skrive. De, der gjorde det i hans egen tid, kunne have været de gode venner Rahbek og Ingemann.

Dernæst angriber Møller Blichers ”ægthedserklæring”, den note som Blicher tilføjede om herredsfogden. Vi kender andre fiktive efterskrifter. Den korteste er den, der er hængt på *Brudstykker af En Landsbydegns Dagbog* ’fundet, gennemset og udgivet af S.S. Blicher’.

Desuden hænges Blicher ud med overskrifter som ”Blicher som økonomisk desperat og med falsk markedsføring” og endnu værre: ”det beskedne tidsskrift Nordlyset, hvoraf Blicher var medudgiver, havde et format på kun omkring 10x15 og havde fra først af ifølge en liste i det første nummer kun 370 abonnenter som fortrinsvis tilhørte det velbjegete borgerskab i Aarhus Stift”. Nordlyset udkom kun 1827-29 og var ved udgivelsen af Præsten i Vejlbøje i 1829 allerede i sin dødsdøds kamp... så Blicher var desperat – ikke mindst fordi han var i økonomisk ufare. Den familie- og embedsmæssigt dårligt fungerende, fortrukne og forgældede præst havde altid behov for ekstraintægter. Han fik et beløb pr tekstsider for at skrive historier, som nogle slugte med fryd og som andre karakteriserede som underlødige. Hans historier blev med et udtryk fra vore dage anset for at være triviallitteratur. Blicher var dermed banebrydende for fremkomsten af en ny useriøs genre”.

Således forsætter Mogens Møller sin vurdering af Blicher. Hvis man ikke ved mere om digteren burde man nok være

forsigtig med at udtale sig.

Et par facts: *Nordlyset* udkom tre år i format 10x17, lidt større end de fleste romaner, der målte 10x13, altså lige som alle andre bøger på denne tid, og udgjorde i alt 3600 sider (skrevet på tre år). Blicher var redaktør og forfatter bl.a. til de 33 mesternoveller, der tryktes her. I Blichers første mange år i Spentrup går det rimeligt for ham og familien. Han var fattig på samme måde som andre embedsmænd, stadigvæk under indflydelse af Statsbankerotten (1813) og Napoleonskrigene.

Der forligger i tidens litteratur og breve intet om, at Blicher skulle have været fortrukket. Han var til gengæld nedtrykt. Det er senere tider, der har dyrket denne påstand. Jeg troede snart, at den var manet i jorden. Det er først i Blichers sidste år, hvor han er syg, at man kan tale om, at han falder af på den.

Ikke desto mindre når Mogens Møller at skrive ordene fortrukket om Blicher et meget stort antal gange. Af samme grund var jeg ved at lægge bogen væk, men min konklusion må være, at hvis man interesserer sig for præsten Søren Quist i 1607 og hans families skæbne, så læs bogen, men undlad alt, hvad der har med Blicher at gøre, da forfatteren, der er advokat og altså jurist hænger sig i en række uvæsentlige detaljer.

Et godt råd i al almindelighed er at man i researchen af Blicher må være meget forsigtig med at fremhæve udtalelser, der er løstrevet fra deres sammenhæng.

Men bogen giver et arkivmateriale med mange gentagelser om den onde præst og hans onde familie.

Erik Harbo

Bogen kan købes på nettet.

Hvordan og hvorfor en litterær kanon Henrik Ljungberg

Dansk skønlitteratur har altid været kanoniseret – i hvert fald lige siden ordet skønlitteratur blev opfundet, dvs lige efter det vi kalder ”guldalderen”. Den skønne litteratur er Romantikens litteraturbe- greb. Ikke mindst Professor Vilhelm Andersen (1864-1953) kanonisere- de den i ”Illustreret dansk Litteraturhistorie” 1924-34.

Derefter har læsebøger for folkeskolen og antologier for de gymnasiale uddannelser været med til at kanonisere hvad der er det gode, hvad der er det holdbare, hvad der er det sande og bærende for at man kan skrive en dansk (skøn)litteraturhistorie.

Men groft og polemisk sagt findes der ikke en særlig dansk litteratur. National identitet findes ikke i den store litteratur. Stor litteratur har intet med national litteratur at gøre. Litteratur kan selv. Så hvis man vil opfinde en dansk litterær kanon, dvs en ledetråd gennem dansk litteratur til gavn for oplysning og undervisning i uddannelsessystemet, er man på vildspor, hvis man ikke i begrundelsen for den kanon peger på at dansk skønlitteratur gennem tiderne har været inspireret, påvirket, ja, ligefrem begavet af mange andre nationers skønlitteratur.

Det særligt danske i det danske sprogs muligheder for at fortælle en identitet – en gudgiven gave – frem er blevet an-

fægtet mange gange og på forskellig vis i det tyvende århundredes litteraturhistorier. Anfægtet af fagfolk, og det hører med, og sådan skal det være. Litteratur-

historie er – endnu da – et fag. Fagfolk til forskellige tider higer og søger i gamle bøger. De fleste søger efter det skelsættende, det særlige i det den litterære kunst kan eller kunne i fortiden. Et, men godt eksempel: Hvad var det særlige ved Blichers noveller fra 1824 og derfra? Blicher kunne læse engelsk, han kunne læse tysk, græsk, latin...

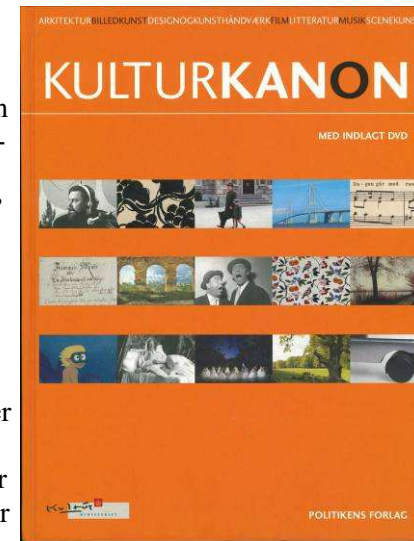
Når skiftende danske regeringer imidlertid begynder at blande sig, bliver jeg urolig. Er tiderne – 2016 – til at det *politisk* og ikke *fagligt* fastlægges hvad der er dansk litteraturs bedste kanoner?

Er det kulturkamp? Er det frygt for det der ikke er dansk? Er det angst for et identitetstab?

Hvis det er tilfældet, vil jeg hævde at den identitet for længst er faret heden, hvis den nogen sinde har været her.

Og husk at ordet ”identitet” kommer fra latin, ”faret” kommer fra fællesgermansk, og ”heden” fra indoeuropæisk og måske betyder ”skov, ubeboet landområde”.

Så en dansk litterær kanon kommer i givet fald langvejs fra.

Trækfuglene endnu engang Udstillingen på Ordrupgaard

Det blev en rigtig succes med genudgivelsen af *Trækfuglene*. Af de distribuerede eksemplarer før jul kan vi regne ud, at bogen har ligget under mange juletræer og forhåbentlig glædet modtagerne.

I januar og februar havde Ordrupgaard en specialudstilling med titlen *Johannes og Alhed Larsen. Et hjem i naturen*.

Materialet var lånt på Johannes Larsen museet i Kerteminde.

Udstillingen blev en stor succes og Blicher-Selskabet leverede mange eksemplarer af *Trækfuglene* som blev solgt i løbet af udstillingen.

På den prægtige udstilling der sluttede i februar var en væg fyldt med de fine små træsnit fra *Trækfuglene*.

De hænger også et par steder i Jylland på Blichemuseerne.

Se omtale af Johs. Larsen på museets hjemmeside ordrupgaard.dk

Foredrag om Blicher?

En række af vore medlemmer er øvede foredragsholdere og nogle af dem giver sig også i lag med Blicher.

Sigurd Gudiksen, der i en årrække var præst i København, kunne for nylig glæde Heiberg-Selskabet med et foredrag om Blicher. Gudiksen tager også del i arbejdet omkring skolemuseet på det gamle Jonstrup seminarium.

I foredraget blev der fortalt om forholdet mellem Blicher og Heibergfamilien. Om Blichers interesse for det engelske siger han: "... på dette tidspunkt hvor hele det intellektuelle København var optaget af de store tyske navne inden for litteratur og filosofi, ja da satte Blicher sig til at lære engelsk. Han læste Fieldings romaner om gavtyven Tom Jones og Goldsmiths Præsten fra Wakefield, som han senere oversatte til dansk... Han omtalte Blichers udlængsel: "Hvorom alting er, så var det måske netop udlængslen og alle fordringer i det praktiske liv, der drev Blicher over i digtningen". Han omtalte brevene til Inge-mann, der skulle på sin store udenlandsrejse, hvor Blicher skriver sit ofte citerede bon mot om storken han har set, der ikke kunne følge sine kammerater på turen til syden.

Gudiksen brugte megen tid på Blichers gennembrud med *En Landsbydegns Dagbog*. "Hovedkilden til tidsskildringen er hentet fra præstedagbøger, der udkom i 1813. Men der er vel også fra Blichers side hentet inspiration fra Goethes *Den unge Werthers Lidelser* og Voltaires *Candide*. Netop i det sidste værk bliver helten også kastet rundt i den store verden. Men så var det jo, at Blicher i fuldkommen afklaret form inddigtede sine egne problemer og livserfaringer i novellens personer..."

Tak til Gudiksen der overlod selskabet foredraget til gennemsyn.

Det er vel også en kendt sag, at de fleste af selskabets bestyrelsesmedlemmer jævnligt holder foredrag om Blicher. *Red.*

Omtale af ny bog: Mogens Møller: "Præsten i Vejlby og hans søn – ofre eller mordere? Skyldig ved tre retsinstanter

Forlaget Books on Demand. Bogen er på 228 sider, 42 illustrationer, pris 229 kr.

Vi har fået ovennævnte bog til gennemsyn og har lovet at omtale den.

Præsten i Vejlbys søn – ofre eller mordere? er den sidst udkomne bog i rækken af bøger om præsten Søren Quist. Man kan begynde med at slå fast, at det er en meget grundig bog, som Mogens Møller har skrevet med mange oversigter, som er udmærkede, men måske gør, at den ukyndige læser let farer vild.

Måske ville bogen have vundet ved, at der ikke var så ualmindelig mange gentagelser af forklaringer og vidneudsagn.

Emnet Søren Quist og de mange rygter giver forfatteren mulighed for at beskrive disse og konsekvenserne heraf. Og det er ikke småting.

Desværre bliver en novelleforfatter (måske landets bedste) hængt ud i bogen. Det er Blicher. Han læste engang en historie i en københavnsk julebog, hvor han selv havde et digt med. Så udbyggede han dette emne, som han ofte gjorde med historier, han hørte. Han heftede oven i købet en lille forsikring på, at det var den pure sandhed.

Der var gået 300 år fra den oprindelige retssag fandt sted, så han var i sin gode ret til at skrive, hvad han havde lyst til.

Året efter udgav han den i *Nordlyset*. Blicher har selv sagt, at den virkelige historie er mere spændende, end den han selv kunne digte, og som er ren fiktion.

Præsten i Vejlbys søn -
ofre eller mordere?

Mogens Møller
2016

Men her gjorde han et ærligt forsøg på at skildre indholdet i en herredsfogeds dagbog, hvori denne har nedfældet en tragisk domfældelse over hans egen svigerfader, som medførte, at han simpelthen døde af sorg og græmmelse.

Mogens Møller vil desværre belære os om, at Blicher burde have skrevet en helt anden novelle og Herregud, hvor ville den være blevet kedelig.

Den ville næppe have opnået at blive kåret som landets første kriminalnovelle og lagt på kanonsiden i 2005. Dette sidste bebrejder han også datidens kulturminister. Hvorfor skulle det netop være Blichers *Præsten i Vejlbys søn*, der skulle kanoniseres, når den nu var så løgnagtig?

Mogens Møller skriver at "Blichers gode 'skrone' om hans Vejlbyspræst har så lidt med virkeligheden at gøre, at det for så vidt angår historisk viden havde været godt, hvis han ikke havde solgt den på at

hvorledes Søen brummer mod den jydsk Kyst, hvorledes Bølgerne tumle sig, saa Klinten ryster, medens den hylende Nordvestvind suser ind over det oprørte Hav. Hvor kort vor Sommer er og hvor umildt vort Klima, det bliver ingen Hemmelighed for den, som læser Blichers Digte.

Hvor ganske anderledes er det ikke, når vi staae paa Winthers Grund. Her er Alt, selv Efteraar og Vinter, opfattet ikke i den strenge Stil, men fra den milde Skjønhedsside. Der er i opfattelsen Noget, der minder om vore bedste danske Landskabsbilleder, særlig Gotfred Rump, Foredraget er lige saa blødt og sjælføldt. Rump er, som bekjendt, især bleven populær ved sine fire poetiske Billeder, Aarstiderne. Det vilde være let at fremstille digteriske Sidedestykker til dem af Winthers rige Atelier”...

Derpå citeres der strofer fra mange af Winthers digte.

I indledningen skriver Brandes følgende om Winther og den danske sommer, der kan give os lidt at tænke på. Det er næsten, som om han mener, at der ligger en helbredelse i at læse Winthers digte?

...”Der findes i Chr. Winthers *Samlede Digtninger* et med lutter reelle Træk udstyret, og dog andet og bedre Danmark end det virkelige, et Danmark, i hvilket Sommeren udfylder største Delen af Aaret, i hvilket Vinteren er saa kort eller Foraaret dog saa nær forestaaende, at ingen Fremmed, der lærte vort Land at kjende derigjennem, ville troe paa vor 9 Måneders Kulde og Slud. Som i en Essens er nemlig her al Sødme og al Duft ved vort Land og vort Klima sammentrængt.

Hvor mange Udviklingsstadier vare ikke nødvendige før den poetiske Naturopfattelse kunde naae saa vidt! Det klarer Blikket for Winthers Ejendommelighed at gennemløbe dem”.

Apropos Blichers gravskrifter så skrev Winther om sig selv:

Her hviler under grønne Tillie,
C. Winther meget mod sin villie.

Læs hele artiklen om Winther og bliv klog på bl.a. 1850ernes digtere. Alle Winthers digte findes på nettet.

Slå op på ADL.dk *Erik Harbo*

Blichers Jylland

Med denne udsendelse modtager vore medlemmer selskabets nye bogudgivelse skrevet af Poul Bangsgaard og med fotografier af Ida Bangsgaard, Erik Harbo m.fl.

I sin guide til *Blichers Jylland* foretager Poul Bangsgaard en rejse i Blichers fodspor i et ubrudt stræk fra Randlev (nord for Horsens) til Grenaa – en rejse på 470 km med 29 destinationer.

Undervejs kommer læseren forbi herregårde, præstegårde, kroer og museer, foruden Himmelbjerget, hvor Blicher organiserede folkemøder, og Viborg, Lise-lund, Randers og Vejlbjby, steder der blev scener for hans kendteste værker.

Stederne havde som oftest en tæt forbindelse til Blichers eget liv og de menneskeskæbner, hvis historier han kom i berøring med på sine talrige vandreture.

Blichers Jylland er en indbydende og interessant rejse ind i en forfatters liv og den landsdel, der formede ham såvel som hans omfattende karaktergalleri.

Se billede på side 19.

Glenten hos Blicher, Brostrøm og Klougart

For at følge *Trækfuglene* godt på vej er det ikke svært at finde danske digtere og litteraturskivere der har skrevet om danske fugle og altid nævner Blicher. I *Blichernoter* september 2015 citerede vi Klaus Ribbjergs betagelse af solsorten. Hans digtsamling *Voliere* var inspireret af *Trækfuglene*, det har han selv udtalt. Her følger lidt om glenten, idet selskabets gode ven professor Torben Brostrøm har givet os lov til at citere fra hans lille Nytårsskrift 2015 *Efterbilleder* - Syv stikord. Først Blicher i samtale med *Glenten*:

Ret længe skal vi nu, min Tro!
Paa Sneppen ikke vente;
Der er hans Rejsfælle jo,
Den Tyveknægt, den Glente.
»En Tyv! det burde du, minsandt!
»Bevise først tilfulde:
»Hvis man i Gjærningen mig fandt,
»Jeg aldrig nægte skulde.
»Jeg slider som en ærlig Mand
»For mig og mine Unger;
»Men uden Skyld man falde kan
»For onde Klaffertunger.
»Jeg arme Stakkel lide maa
»For hvad de Andre gjøre;
»Den rette Tyv – du lide paa –
»Er nærmere for Døre.
»Nu kan Du troe mig, om Du vil,
»Men det er Storken, Kjære!
»Det kan Du dig forlade til
»Den rette Tyv mon være.
»Det er, for Huus Du laaner ham

»At han Dig saa bestjæler;
»Han har bidt Hovedet af Skam -
»Er baade Tyv og Hæler.«
Tak for din Underretning, Ven!
Men Løn Du og kan vente!
Bie lidt! jeg kommer strax igjen;
Jeg Bøssen blot vil hente!
Ah! see hvor flux han Flugten tog
Den gamle Skjelm, den Glente!
Uegennyttig er han dog:
Bagtaler Folk for Inte.

Torben Brostrøm: Glente

Mens GPS' en monotont meddeler, at den beregner ny rute, søger vi vores godt skjulte destination på vildvejene omkring Markaryd gennem skovklædte eller fyldigt grønne arealer. De ensomt beliggende svenske huse er på svensk manér omhyggeligt holdt rødmaledede ifølge solid tradition. Det er en sommerdag varm og nordisk lysende fra en klar himmel, som gerne trækker blikket til sig. Og ikke uden held, for pludselig fanger det konturerne af en rovfugl i elegant glideflugt.

De slanke vinger og den kløftede hale rører, at det er en glente. Ordbogen har oplyst mig om, at den på svensk hedder en *glada*, hvad den nok er ligeglad med, men også, at den er 'ret tavs', højest 'let vrinskende', hvad der virker fornærmeligt, et naturfænomen, vi i situationen heller ikke har lejlighed til at høre. Og snart er den ude af syne.

Man skal være heldig for at få øje på glenten i Danmark, idet den erfaringsvis langt foretrækker Skånes jagtmarker. Ture arrangeres gerne tværs over Øresund for ornitologisk interesserede. Og dem kan man se for sig bestige Kullen og Hallandsåsen, som det sker i Klaus Riffbjergs digt om glenten i samlingen *Voliere* (1962):

*kommer vestfra iført fiskenet
strømper sydveste antennebesatte
nylångut og ketchere
med japanske teleskoper for
at trække skåne tilbage
ind i stort hjertenærbillede
zoom*

Der er således hjerteblod og jagterfaringer i denne ironiske allegori over den nakkehvæsende eller vrinskende svenske fugl. Den kan nok beundres for sin farlige skønhed, men i traditionel litterær praksis er glentens omdømme moralsk fordømmende, betragtet som en tyveknaegt. Det er bondens synsvinkel, og sådan bliver den tiltalt i Blichers *Trækfuglene* (1838). Men her giver glenten svar på tiltale og beder om bevis for påstanden, for det er jo tværtimod storken, som er den sande hustyv, selv henter den bare mad til sine unger. Men bonden jager re-

solut 'den gamle Skjælm' på flugt med sin bøsse.

De lurende rovfugle og deres virtuose snuftag af bøndernes smådyr var ikke populære, og fik man ram på dem, kunne man derfor triumfere. Det var ikke ualmindeligt at sømme det nedskudte bytte op på væggen, som det f.eks. er skildret af Christian Winther:

*Paa Ladeporten naglet,
Den vilde Skovens Helt,
En Glente, spreder Vingen
Som i et Vaabenfelt.*

Dette helt heraldiske symbol optræder i hans versfortælling *En Fjeldvandring ved Badet* (1843), som i øvrigt handler om noget helt andet. Det indgår i en stærkt erotisk historie, fortalt af en hemmelig elsker til en gift kvinde, hvis gemal pludselig kommer anstigende i aller sidste verslinje. Fortællingen er ligesom det meste af dansk guldalderdigtning for længst udgået af skolepensummet, men en rest af fuglen på ladeporten blafrede endnu i erindringen ved tanken om den røde glente i det svenske luftrum og sendte mig på en sentimental rejse til de gamle galante og elegante vers.

I realitetemes verden drømmer nu ingen om at skyde på de store, spejdende rovfugle med andet end avanceret fotoudstyr og kikkerter.

Vi kørte med fortiden i hælene lidt i vildrede omkring i skånske skovlabyrinter under vores søgen efter de dansksvenske venner i en af de røde, men ikke øde gårde i Hishult-bygden, beregnede ruter overvåget af satellitter mere end af musvåger, falke og glenter.

om Christian Winther, der ikke blot handler om ham, men giver en oversigt over mange andre danske digtere set i forhold til Winther, finder vi mere end et par sider om Blicher – meget væsentlige sider. De måler sig vel ikke med Kierkegaards omtale af Blicher i *Af en endnu Levendes Papirer* 1838, der udover en gennemhegling af Andersens *Kun en Spillemand* rummer den fine karakteristik af Blicher og hans Kornmodn. (Se H.C. Andersen Centrets hjemmeside).

Men det er værd at læse hvad Brandes siger:

...”Det er lidet sandsynligt, at Sjælland nogensinde paany vil komme til at høre sin Lov i Ord af saadan Skønhed og med saadan Musik.

Da det poetiske Scepter gled ud af Oehenschlägers Hænder (og det skete længe før hans Død) delte de yngre Digtere Riget eller rettere den danske Natur imellem sig. Blicher tilegnede sig Jylland, Chr. Winther bemægtede sig Sjælland, hvor han kun levede Hertz en Enklave omkring Hirschholm; med Hauch affandt man sig let, han ønskede ikke Land; man overlod ham Mælkeveien.

Den tydeligste Modsætning til Chr. Winther som Landskabsmaler danner Blicher. Den Natur, han skildrer, er mindre yppig og Gjenfremstillingen ikke saa indsmigrende. Hans skønne Digte om Jylland ere derfor snarere Udtryk for en Søns usandselige Kjærlighed end for en Skønhedsdyrkers. Man kan vel sige at han taler om den jyske Natur som en Elsker om sin Elskede, men man maa da tilføje: som en Elsker, der veed, at Mængden af de Andre ikke finde hans Tilbedte skøn. Atter og atter forekommer den Vending hos

Blicher: om den, jeg elsker, er smuk for Andre, er mig ligegyldigt; for mig er hun den skønneste af alle.

Skummel og graa er min Fædrene Hede,
Dog under Lyngtoppen Blomsterne staaer,
Lærken blandt Gravene bygger sin Rede
Og sine Triller i Ørkenen slaar.

Saaledes lyde de berømte Ord af *Jyllandsreisen*, som Blicher senere med en lille Forandring benyttede til Motto for sine samlede Digte. Og andensteds maler han sin Hjemstavn med ligesaa lidet lokkende Farver:

Min Fødestavn er Lyngens brune Land,
Min Barndoms Sol har smilt paa mørken Hede,
Min spæde Fod har traadt det gule Sand,
Blandt sorte Høie boer min Ungdoms Glæde,
Skjøn er for mig den blomsterløse Vang.

Hyppigt kommer han da tilbage til Baggesens Udbrud, at det Sted, hvor Barnet opvoxte, altid vedbliver at være det skønneste for Manden, og til Oehenschlägers Vane at prise sit Land som „Fædrenes Gravmark” og finde en vemodblandet Stolthed i Tanken:

Her ruste de Sværd, for hvilke Verden har skjælvet
Her smuldrer den Styrke, hvoraf kun Sagn er tilbage.

De mørke, de uhyggelige ja rædselsfulde Naturserier forekommer hyppigt hos ham [Blicher]. Han maler det alt begravnede Flyvesands Flugt, den frygtelige Hedebrand, der foroven vælter mørkerødt oplyste Røgskyer afsted, medens forneden Ildhavets flammende Tunger hvisle og slikke paa Lyngen, som snoede bugtende Slinger sig fremad. Han skildrer

ke det, som ingen andre forfattere kunne på dette tidspunkt. Jeg har ofte hævdet, at Blicher var under indflydelse af sin ungdomslæsning hos moralisterne i slutningen af det 17. århundrede f.eks. (se BN nov. 2013) men det der gør, at det er Blicher, vi læser i dag, er hans utrolige evne til skrive som han gør i de to ovennævnte noveller og at han fortsætter med det, næsten til sin dødsdag.

Men altså to *stundom* og fem gange *når* giver den spænding, der skal være i en indledning og som gør, at du læser videre. Den afdøde forfatter Vagn Pedbjørn holdt engang et foredrag hos selskabet om Blichers indledninger og slutninger. Han var som så mange andre opmærksom på Blichers måde at sætte en historie i gang på. Den oftest brugte hos digteren er selvfølgelig naturbeskrivelsen, en gang afprøvet i *Hosekræmmeren*, men brugt med lige så stor succes i *Røverstuen* og i *Fjorten Dage i Jylland*, *Marie* og i en lang række andre noveller.

Erik Harbo

Noter: Blichernoter nov. 2013 *Blicher og Ingemanns forgængere i fortællekunsten. Moralske fortællinger 1761-1805.* Danske Klassikere.

Georg Brandes

Opklaring af en gåde Georg Brandes og Blicher

Jeg husker fra min første tid i Blicher-Selskabet, at jeg ofte spurgte vore kyndige litterære medlemmer, om ikke Georg Brandes havde skrevet om Blicher. Jeg fik et benægtende svar, og samtidig hørte jeg et citat gengivet, der sagde, at Brandes skulle have sagt ”at I hans unge dage, da var der københavnske hjem, hvor en bog af Blicher ikke kunne ligge fremme på stuebordet” (citeret efter hukommelsen). Det stammer selvfølgelig tilbage til Madvigs anmeldelse af Blichers noveller i *Maanedsskrift for Litteratur* XIII 1835, hvor han skriver ...”Men fremfor Alt burde en ubetinget Forkastelsesdom have truffet den indtil det smudsigste Detail udførte, aldeles uæsthetiske Skildring af et dobbelt Ægteskabsbrud og Horeliv, der fører Navnet "Sildig Opvaagnen", og den ligesaa hæslige, i historisk Henseende paa trivielle Overdrivelser grundede, Beretning om Livet i de spanske Inquisitorers Harem, under Navn "Leonore". Disse Stykker vanzire i høi Grad den hele Samling og Forf., der ofte tiltaler sine Læserinder, maa her aldeles have glemt dem"... Se evt. hele artiklen om Blicher af Søren Baggesen på ADL.dk

Anne Marie Maj skriver i sit store bogværk om litteratur *Hvor litteraturen findes* bd. 2, at Brandes kun omtalte Blicher i bisætninger.

Men det er nu ikke helt rigtigt. Georg Brandes udgav i 1877 *Danske digtere*. På Gyldendal 1972 blev 8 af disse digterportrætter genudgivet i serien Gyldendals Bibliotek. I den meget store artikel

Ny Trækfuglene
For et år siden udsendte Asger Schnacks Forlag en moderne udgave af *Trækfuglene*. Den kaldtes *Ny Trækfuglene*. Bogen var selvfølgelig redigeret af Schnack, der har udsendt antologier om de fleste danske digtere, også Blicher. Vi fik lov at dykke ned i samlingen og vi siger tak til Asger Schnack.

Praeludium	Thomas i Gjørdet
Ouverture	Rørdrummen
Hjejlen	Bruusshanen
Lærken	Rylen
Sisgenen	Horsegommen
Hornuglen	Ny Trækfuglene
Viben	Muusvaagen
Stæren	Stillitsen
Storken	Irrisken
Glenten	Svalen
Sneppen	Vagtlen
Silkehalen	Hejren
Sælsorten	Ternen
Dagsliljen	Gjengen
Skovduen	Tingspurrven
Falken	Nattergalen
	Svanen

Køb bogen på nettet

Asger Schnacks Forlag

Josefine Klougart: *Glenten*

Den sorte bark, de røde hyben, de røde rønnebær og glentens rustrode, som har præcist samme nuance som laden ved Bregnet. Laden brændte i 1984, året inden jeg blev født, lå ude på det bare stykke mellem Kaløskoven og havet, tæt på Bregnet Kirke, hvor vi sang med koret til jul. Laden lå med de to store fløjde, var et ansigt der åbnede sig. Mod solen og bugten og Kalø Slotsruin, som landskabet holder ud i bugten i strakt arm, en glødende hestesko, som beslagsmeden støder ned i spanden med sort vand.

Kobberglødende hænger glenten i dag, lavt, over marken nøjagtig det sted hvor den røde lade engang var. Jeg har altid forbundet branden med min farfar og tænkt, at det var hans hus. At det var et mirakel, han overlevede. De fleste af landets glenter yngler i netop det område hvor jeg er vokset op. De kan stå næsten stille i luften, siger du og peger med en hånd, der ligner min mere end man kan bære, når man er 29 og ikke har nået noget endnu – ud over bare det at overleve et stykke tid. Her hvor jeg nu flere år efter går tur med min hund, fandt jeg som barn en glenterede. Inde i skovbrynet, med udsigt til de åbne marker, højt oppe. Den var oplyst af den pynt, fuglen havde kunnet finde; noget blå nylonsnor, en turkis kapsel. Glenten hang i luften som en rolig hånd over et sovende landskab. En rede skal være smukkere end himmelen, hvis man skal bebo den. Ellers kan man blive hængende der, lavt på himmelen som den, en sol der ikke går ned eller en måne snarere.

Blichers lærkedigt er nok det, vi finder mest citeret i dansk litteratur. Den naturbegejstrede 'Sorgenfri' Hans Hartvig Seedorff udsendte i 1962 *Forelsket i Aaret*, hvor han skrev om de danske måneder, og her støder vi sandelig også på Blicher:

Der er han selv! Velkommen tusind Gange
Min Yndling, Du! som over Vintervange
Tør vække Foraarslyst;
Og, medens Frosten lukker Søens Bryst,
Vil aabne mit med dine Jubelsange.
Ak er det ei for tidligt dog, Du spaaer
Om den saa inderlig forønskte Vaar?
For tidligt jubilerer?

Hvis Vintren endnu een Gang triumpherer,
Du vistnok for din Spaadom Utak faaer.
Dog Nej! syng ligevel, du vakkre Digter!
Du spaaer saa skjønt, om og din Spaadom
svigter:

Om af forsagte Sind
Gaaer alle Glæder ud – og Frygten ind,
Du uforfærdet dog for Haabet figter.
Ret saa, min Ven! i Vinterstorme just
Man synger bedst om Somrens Zephyrpust:

I Nattens Skygger dunkle,
Om Morgendiamanterne, der funkler
I Skummet af Skinfaxes Aandeprust.
Med Glædessang du hilser Morgenrøden,
Heel ubekymret om den bringer Føden;
Hver Aftenstund –

Med Sang du synker hen til roligt Blund,
Ved Midnat kvæder lige ufortrøden.
Du synger naar du kommer, naar du
gaaer;

Ret saa! hvorfor i Høst ej, som i Vaar?
Naar Vandretimen lyder,
I det Farvel, du Sommerlivet byder,
Du lige freidigt Afskedstrillen slaar.

H.H. Seedorff: *Forelsket i Aaret - Stævnemøde med Februar*

”Og nu skal vi altsaa tage Afsked med Februar. Om nogle faa Timer har hun forladt os; men Erindringen om hende vil blive staaende. Hun vil blive husket som Taagernes og Mildhedens Maaned.

Hendes Ridedragt passer til hendes Væsen, saadan som vi har set det iaar. Hun har klædt sig i stramtsiddende Graat og viklet en Smule luftigt Taageslør omkring sin lille forvovne Hat. Men dette Graa er jo bare et Kunstgreb, en velberegnet Baggrund for den kønne Foraarsbuket, som hun har anbragt paa sit venstre Revers. Den er ligesaa diskret som den er virkningsfuld. Den er bundet af de Blomster, som hun selv har tryllet frem midt i Vinterens Hjærte: tre-fire gule Eranthis og en enkelt lukket Blomsterklokke, den som man i Sverige kalder Snedraabe, men som hos os hedder Vintergæk. I begge Navne ligger et Foraars og smiler.

Februar selv har ogsaa haft et Dobbeltnavn. I meget gamle Dage kaldte man den Blidemaaned — hvad der iøvrigt ikke betyder *den Blide*, men *den Lysende* — men det Navn er forlængst faldet ud af Sproget; om det nu skyldes dagligt Slid eller utidigt Snobberi for Latinen. Den særdeles lærde, men noget irritable Hans Gram vrissede

»De lumpne Navne, Glugmaaned, Blidemaaned etcetera have i 400 Aar aldrig været brugelige i noget ærligt Skrift.«

Lad ham kun vrisse videre i sin Grav.
»Blidemaaned« dette »lumpne« Navn, indeholder jo netop det, som denne forunderlige Februar har bragt os: Lyset og Mildningen, Forventningen og Forløs-

To gange stundom og fem gange naar! Nogle tanker om *Hosekræmmeren*

Den forunderlige indledning til *Hosekræmmeren* var engang litterært stof som alle elever i folkeskole og gymnasium blev udsat for. Lad os begynde med Blichers ord:

Hosekræmmeren (Orig. Fort.)

"Den største Sorg i Verden her
Er dog at miste den, Man har kjer."

”**Stundom, naar** jeg har vandret ret ude i den store Alhede, hvor jeg kun har haft den brune Lyng omkring mig og den blaae Himmel over mig; **naar** jeg vankede fjernt fra Menneskene og Mindesmærkerne om deres Puslen hernede, der i Grunden kun er Muldvarpeskud, som Tiden eller en og anden urolig Tamerlan engang jevner med Jorden; **naar** jeg svævede hjertelet, frihedstolt som Beduinen, hvem intet Huus, ingen snævert begrændset Mark fængsler til Pletten, men som ejer, besidder Alt hvad han seer, som – ikke boer – men lysterer hvor han vil; **naar** da mit vidt omsvævende Blik i Kimingen skimtede et Huus, og saaledes ubehageligen standsedes i sin lette Flugt: **stundom** opstod da, Gud forlade mig denne Flyvetanke; thi Andet var det dog ikke – det Ønske, gid denne Menneskevaaning var borte! der boer ogsaa Møje og Kummer; der trættes, der kives ogsaa om Mit og Dit! – Ak! den lykkelige Ørken er baade min og din, er Alles, er Ingen. – En Forstmand skal have foreslaet at forstyrre hele Colonicanlægget, plante Skov paa Beboernes Marker og i deres sløjfede Byer; mig har stundom den langt umenneskeligere Tanke paa-trængt sig: hvad om her endnu havde væ-

ret lynggroet Hede, den Samme, som for Aartusinder siden, uforstyrret, uomrodet af Menneskehænder! Men, som sagt, jeg meente det ikke alvorligt. Thi **naar** jeg udmattet, mødig, smægtende af Hede og Tørst med smertelig Længsel tænkte paa Araberens Telt og Kaffekjedel: da takkede jeg Gud, at et lyngtækt Huus – om end milelangt borte – forjattede mig Skygge og Vederqvælgelse.”

Det har fra første gang jeg læste eller hørte denne indledning, slået mig med hvilken præcision Blicher arbejder. Nogle havde overbevidst mig om, da jeg var ganske ung, at Blicher skrev meget hurtigt, ja faktisk kunne sløse en hel del. Han skulle så være blevet reddet af sætterne. Vi ved, at han ofte ikke nåede at læse korrektur, pga. sin bopæl langt ude på landet. Han kunne ikke som H.C. Andersen og Kierkegaard m.fl. spadserer ind på trykkeriet og overvåge fremstillingen af deres artikler og novellesamlinger.

Da jeg i en alder af 15 år læste *En Landsbydegns Dagbog* (eksamensstof) og opdagede, hvor kort og præcist Blicher kunne udtrykke sig, gik jeg aldrig ind på ideen om den ”sjuskede” digter. Senere tiders studier af en række af de mere inferiøre noveller kan sagtens få en til at indrømme, at det nok er gået lidt stærkt, især når han stod og skulle udfylde *Nordlyset* eller *Diana*. Men at det skulle være direkte katastrofalt forekommer mig ikke.

Man stod med en digter, der i en række præcise noveller var i stand til at udtryk-

Graae Hede; at denne vist har givet den ulykkelige Svend sit Øgenavn; og at vi her i Sognet endnu har en levende Svend Grathe eller Graae.) Forestaaende Parenthes har jeg ellers skudt ind, for en Smule at dæmpe den Ild, som Nævnelser af Grathe Hede sikkert har antændt i Din antike Sjæl. Jeg hører Dig allerede hidsblæsende spørge: "Var det her, Slaget stod? Hvor stod Valdemars Hær? hvor stod Svends? Hvor faldt Svend? Hvor –" Bie lidt! bie lidt! Du har godt ved at spørge; men tilfredsstillende Svar maa Du ikke vente af mig. Jeg har raadført mig med Saxo; men den gode Mand har ikke været stærk i Jyllands Geographie. At Slaget har staaet her, sige Bønderne; og det modsiger dem ikke, at her stundom opgraves og opløies Stridsvaaben. De sige videre: at Svend gik i Synk i hiin Mose østen for Dig. De fortælle ydermere: at hans Reisevogn er sunken i samme Mose med samt hele Krigskassen. (Vil Du blive her til Natten, kan Du see Lys brænde over den, og maaskee – om Du kan tie saalænge – være heldig nok til at opgrave den.) En skarpsindig Oldgrandsker her i Egnen har ellers forelagt mig følgende Hypothes om hiin Valplads: "Da Svend laae i Viborg, og Valdemar kom fra Randers, har de fra disse tvende Punkter manøvreret hverandre imøde, og ere stødte sammen ved Vindumvergaard – (jeg vilde ønske, at Du havde de geographiske Karter ved Haanden), hvor Egnen tilbød en Position. Svend har, fordrevet fra denne, søgt at sætte sig ved Eisborg, og, atter tourneret, sidste Gang budt sin Fjende Spidsen ved Hørup. Da han ogsaa her blev slagen, har han endelig begivet sig paa Flugten ad

den Kant, som endnu stod ham aaben, nemlig mod Sydvest, og her blevet hængende med sin Hest i Gungerne af een eller anden Mose, Syden eller Sydvest for Graae-Søe. Her opdagedes han; og i det han førtes tilbage til Seierherren, er det, at hiin Bonde med sin Øxe forkortede ham den tunge Gang ved en Høi lidt Nordvest for Bøgild Skov, som endnu den Dag i Dag hedder Svendhøi." Tag nu heraf, hvad Du behager! og lad Dig nøie dermed, indtil Du finder noget bedre. Inden Du forlader Grathe-Hede, maae jeg dog gjøre Dig opmærksom paa nogle Steentavler tæt Norden for Graae-Søe: her stod engang Graae-Capel, og her blev Svend begravet. Vil Du tage Stedet i Beskuelse, maa Du dreie af fra Landeveien en halv Miil i Øster. Men spar Din Uleilighed! Du vil ikke finde andet end nogle Kampestenene – nedfaldne Digestumper – og Runer paa nogen af dem skal Du ikke lede efter! Overalt er her i Egnen total Mangel paa Runestene; kun een eneste har jeg i disse Dage faaet nys om: den skal være indmuret i en Bondes Stuehuus, og kan jeg – uden at rive Huset ned – faae Stenen at see, skal jeg paa behørig Sted anmelder det."

PS. På stedet blev der i 1892 rejst en 5 meter høj mindestøtte, bekostet af forfatteren Thor Lange.

En markvej fører derind fra Grågård på Grågårdvej 29, 8620 Kjellerup. Se stenen i bogen *Blichers Jylland*. Se internet for flere oplysninger.

Årbogen kan erhverves på Museum Silkeborg Hovedgårdsvej 7, 8600 Silkeborg Tlf.: 86 82 14 99

Red.

ningen. Indrømmes maa det dog, at det var Taagen, som udførte Hovedrollen i Naturens tidlige Foraarsspil. Solen var nærmest en Bifigur, Tjeneren, De veed, der kommer ind fra Højre med et Brev paa en Sølvbakke. Men saa hændte det pludselig, at denne Tjener – som det kan ske med en vanvittig Debutant – tog hele Scenen i Besiddelse. Den sagde Repliker, som ikke stod i Kommedien. Den skinnede og straaede uden Hensyn til sine Medspillende, – og da kan det nok være, vi fik noget at se! Paa en sydvendt Gavl begyndte Kaprifoliens Bladknopper at løsne sig, Eranthis skød op paa en Nat og en Dag, og der gik Foraar i Fuglenes Standkvarter. De svage Forsøg, som lod sig høre i Januar var nu virkelig blevet til Sang. Paa en Vinduesgesims lige overfor min Lejlighed indledte en blaa Duerik sit uskrømtede Kurmageri, og i Grusgangen langs min Græsplæne borede Spurvene Gryder i et forhaabentlig vellykket Forsøg paa at faa Vinterens Utøj under Kontrol. Ogsaa dybere nede i Jorden begyndte det at røre paa sig. I Baghaven brød en Rarbarberknold igennem, en stor, svulmende Tingest, der skød op som en blaa-frossen Knytnæve.

Det Foraarsbudskab, som bevægede mig mest, modtog jeg allerede paa Maanedens første Dag, og det blev bragt mig af min jydsk Avis. Det var ikke sat op som nogen større Sensation. En stilfærdig Notits – som dog havde faaet en Ramme – fortalte i al sin Korthed, at Lærken var kommet til Danmark. Den var blevet set og hørt lidt sydfor Aarhus,

paa Blegind Mark. Jeg kendte Egnen og Stedet. Jeg kunde forestille mig Billedet! Lærkens Komme. Det er dette aarlige og evige Under, som Storbyens Mennesker aldrig skal opleve, med mindre de rejser ud i det aabne Land. Endnu har ingen Sanglærke sat af fra Stenbroen og sunget sin troskyldige Hymne over Skifertagene. Dens Verden er det frie Felt og den grønne Mark. Det er dér den gaar paa Vingerne, det er dér den hænger i sin usynlige Tonetraad over Vinterrug og hvidkalkede Gaarde. Aakjær har sagt det i een eneste Sætning: Lærker er, hvor der er Bønder... ..Paa denne Februartur er det *Sanglærken* vi følger, mens vore Munde uvilkaarligt smiler og vore Hjerter strømmer over af Lykkefølelse og Taknemmelighed.

Himmellærken, *the skylark*, siger Engländeren, og ogsaa det er et Navn, som vel lader sig høre. For der findes visst ikke paa denne vor Klode nogen anden Fugl, hvis Flugt har et saa direkte Sigte mod Himlen, – fra det Lave mod det Høje, fra Jorden op mod de lyse Regioner, hvor En og Anden selv i vore tvivlende Dage mener, at Paradiset maa være beliggende. Som en lille kimende, bevinget Bjælde staaer den deroppe i Usynligheden og ringer Foraaret ind. Først ser vi den ikke; saa opdager vi den. Og nu er der mange! De løfter og sænker sig, stiger og daler; de leger paa Solstraalerne – op og ned – som Guldæbler leger paa et Springvand. Men ingen Lærke bliver helt borte mellem Skyerne. Den vender altid tilbage til sin grønne Mark. Under den allersidste

Dalen standser den sit Spil. Som en faldende Sten slaar Fuglen ned i Rugen..."

Såvidt Seedorff. Blicher har skrevet mange andre digte om lærken f.eks. *Den unge lærkes forårssang* og modsætningen *Den gamle lærkes efterårssang*. Den plus og minusform, som Blicher gør dansk, handler om sanglærken, så ikke for bebrejde vores kendte lærkesanger Seedorff, tror jeg dog, at jeg kan sige med sikkerhed at Blicher ikke taler om hedelærken, men om sanglærken.

Om hedelærken hedder det: "Hedelærken er lidt mindre end sanglærken; primært er halen kortere. Den har et lyst bånd på forvingen, der kun ses i flugten, ligesom den har lyse øjenbrynstriber, der mødes i et V i nakken. Ligesom sanglærken har den sangflugt, men den synger også fra sangposter i toppen af spredtstående træer og buske. Den melodiske sang indeholder et *lyl-lyl-lyl*, der har givet anledning til slægtsnavnet *Lullula*".

Seedorff når i sin artikel langt omkring. Han har lige besøgt Rom og skulle spise trippa, men det var udsolgt, så han får tilbudt et herligt måltid med ordene: "Hvad nu hvis Signore tog Allodole?" Fire små lærker på jernspid, nej tak, ingen lærker til Seedorff. Han må indrømme, at han engang har sagt ja tak til, og fortrudt det bitterligt.

Det var Europa i 1961, vi må håbe, at det er blevet bedre i dag. Vi ved, at Blicher selv ikke takkede nej til at spise kramsfugle, han fangede dem endog selv.

Sådan skifter verden karakter. Seedorff når lige at nævne andre danske digtere, der også har skrevet om lærker.

Erik Harbo

Brudstykker fra Blicheregnet

Det årlige medlemskrift fra Blicheregnet's Museumsforening har også nyt at melde.

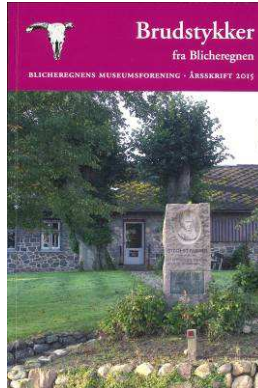
Gunner Jørgensen fortæller om gården Voergård, på hvis jord Kong Knaps dige befinder sig. Læs selv den følgende historie om *Høstgildet på Voergård*.

Så er der en fin historie af Martin Svenningsen om den gamle skole, Det gule Hus på Blichersvej 31. Opført omkring 1745 af godsejer Janus Friederick, Palstrup. På Blichers tid hed læreren Søren S. Kirkegaard. Stedet er i dag et af de såkaldte Hærvejs-herberger, hvor de vandrende kan overnatte.

Blichers digt *Til Glæden - Hulde Engel du min Barndomsven* trykt bl.a. i *Læsefrugter VIII 1820* er aftrykt med Knud Vad Thomsens melodi.

Så er der en omtale af provst Martinus Windfeld, præst i Thorning fra 1750. Han giftede sig 2. gang med jomfru Else Cathrine Steensdatter af Aunsbjerg. Hun døde først i 1823, 92 år gammel. Hun giftede sig senere med præsten i Grønbæk Anders Levring. Det var hende Blicher besøgte som dreng i Grønbæk, og som han kaldte 'min oldmøster'. Hun var søster til Blichers mormor.

**Brudstykker kan købes på Blicheregnet's Museum, tlf. 87 20 50 30
bf@blicheregnetmuseum.dk**

Museum Silkeborg Årsskrift 2016 - Udgravning Grathe Hede

Tidsskriftet har en artikel kaldt *Grathe Kapel fundet*.

Det er altid meget smukke årsskrifter Silkeborg Museum udgiver. Her har medlemmerne af Museumsforeningen gode muligheder for at læse sidste nyt om udgravninger på egnen. Samtidig er nettet en sand guldgrube, for museerne på egnen er

gode venner med pressen. Det må man i hvert fald tro, når man ser mængden af artikler med store fotos.

Nu var årets udgravning på "Grathe hede" også blevet kendt og strøg lige ind på Kulturstyrelsens top 10 over årets fund.

Grathe Hede – et blodigt slag i 1157 formede Danmarkshistorien.

Men læs artiklen. Her bringer jeg lidt af historien, og vi slutter med Blicher.

Museumsdirektør Ole Nielsen fortæller i *Midtjyllands Avis*: »Vi var utroligt heldige med, at vi fandt fundamentet til kapellet i første forsøg. Vi havde godt en ide om, hvor vi skulle lede, men alligevel. Vi taler jo om mange kvadratmeter.«

Skriftlige kilder har fortalt os, at Kong Svend, med tilnavnet Grathe blev begravet her, hvor man så formodentlig byggede Grathe Kapel. Ole Nielsen fortæller videre: »Saxo skriver om sagen, at Kong Svend efter slaget blev begravet i en 'æreløs grav'. – Nej, Valdemar var næppe interesseret i at gøre Svend til martyr og kultfigur ved at begrave ham i et kapel med fuld honnør, så ligger han her, så

skal vi nok søge ude i randen af kirkegården, som vi også har fundet en lille bid af. Men nok til at vide, at den er forbløffende stor«.

Nu håber museet, der kun havde to dage mellem høst og såning til arbejdet, at finde penge til en større udgravning. Den foreløbige udgravning har fortalt museumsfolkene 'at kapellet ligner en bygning, som man ville forvente et kapel så ud – med kor og skib, som i en kirke'.

Når vi konsulterer Blicher og hans historie *Oldsagn fra Alheden* er det forbavsende at se, hvor meget han vidste om stedet og historien. Vi kan kun opfordre nutidens 'oldgranskere' til at læse digteren. Han taler til sin ven B.S. Ingemann, der skulle besøge ham:

"Men det er sandt: Du reiser som Oldgransker – ikke som Digter; og vel var det, at dette saa betids randt mig i Hu; Du var ellers draget forbi en classisk Plet. Tag kjønt Din Hat af! Du er midt paa Grathe Hede! (I Parenthes maa jeg gjøre Dig opmærksom paa, at vi her sige